

Posudek oponenta k disertační práci „Kolizní normy v izraelském právním systému“

Kandidát – PEZL Tomáš JUDr

Oponent: BĚLOHLÁVEK, Alexander, Prof., Dr.

Alexander J. Bělohlávek

Prof., Prof. zw., Dr. iur. et Magr. iur., Dipl. Ing. (oc), prof. hon., dr. h. c.

Past member of the ICC Court of International Arbitration (Paris / France) * Past President of the World Jurist Assoc. Washington D.C. *

Attorney at Law – Prague / CZ, Branch New Jersey / US *

***

Staatlich vereideter Gerichtsdolmetscher für die deutsche Sprache – Sworn interpreter of the German language

Dept. of Law at the Faculty of Economics, VSB Technical University Ostrava (CZE) – visiting at the Dept of Civil Law and Dept. of International Law at the Faculty of Law, Masaryk University, Brno (CZE), Dept. of International Law and Private Int. Law at the Faculty of Law, West-Bohemia University in Pilsen (CZE), The Head of the Dept. of Int. Law at the Faculty of Law and Public Administration, University Collegium Humanum in Warsaw (POL)

Působíště oponenta

Katedra práva
Ekonomická fakulta
VŠB Technická univerzita v Ostravě
Sokolská 33
702 00 Ostrava

Katedra mezinárodního práva
Fakulta právnická ZČU v Plzni
Sady Pětatřicátníků
306 14 Plzeň

Profesor a vedoucí katedry mezinárodního
práva
Collegium Humanum
ul. Moniuszki 1A
PL – 00-014 Warszawa

(adresa po veškerá doručování)
Advokátní kancelář Bělohlávek
Jana Zajíce 32
170 00 Praha 7

OPONENTNÍ POSUDEK K DISERTAČNÍ PRÁCI

Pořadové číslo vyhotovení: 05 (z celkového počtu 05)

*Vice-President of the International Arbitration Court attached to the Czech Moravia Commodity Exchange
Arbitrator Int. Arbitration Courts ICC Paris, Permanent Courts of Arbitration in Vienna / Austria (Economic Chamber of Austria), Moscow / Russia (Chamber of Commerce and Industry of Moscow), Kiev / Ukraine (Chamber of Commerce and Industry Ukraine), Prague (Economic Chamber and Agrarian Chamber Czech Republic), Chisinau / Moldova, Vilnius / Lithuania, Minsk / Belarus, Almaty / Kazakhstan, Ljubljana / Slovenia, Sofia / Bulgaria (with the Inst. of Privat Int. Law), Bucharest / Romania, KLRCA Kuala Lumpur / Malaysia, Harbin (China), Shenzhen (China), UNCITRAL Arbitration * Member of: DIS (German Institute of Arbitration), ISA (Swiss Association of Arbitration), ArbAut (Austrian Arbitration Association), LCIA (London Court of International Arbitration) * Member of: IBA (International Bar Association), ASIL (American Society of International Law), ICC (International Chamber of Commerce), Associated Member of Law Society of England and Wales, Member of the ILA – International Law Association, Member of the ABA American Bar Associ. (Sect. International Law) etc. Member of the VIAC International Advisory Committee. Member of the ICC – World Business Law Institute*

Příjmení, jméno a titul kandidáta JUDr. Tomáš PEZL (dále též jen „kandidát“, případně též „doktorand“)

Vědecko-výzkumné pracoviště Právnická fakulta UK v Praze
Katedra obchodního práva

Téma disertace: Kolizní normy v izraelském právním systému

Datum posudku 19. srpna 2019

Oponent: Alexander Bělohlávek
Prof. Prof. zw. Dr. et Mgr. Ing, prof. zw., dr. h.c.
(„Oponent“)

Závěr: Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

(KONE RUBRIKY)

I. Zadání oponentního posudku

Rozhodnutím komis pro obhajobu disertační práce doktoranda JUDr. Tomáše Pezla, s níž jsem byl seznámen sdělením datovaným dne 02. července 2019, jež mi bylo doručeno dne 22. července 2019, jsem byl v souladu s Pravidly pro organizaci studia na PF UK jmenován oponentem disertační práce JUDr. Tomáše Pezla „*Kolizní normy v izraelském právním systému*“. V souvislosti s citovaným rozhodnutím předkládám tento svůj oponentní posudek:

II. Cíle disertační práce

Cílem předmětné disertační práce (dále jen „DP“) je (zjednodušeně formulováno) představení systému řešení konfliktů v rámci práva státu Izrael, a to z pohledu právního řádu založeného na personalitě práva. Současně je přitom zohledněno, že tento právní systém je systémem smíšeným, kde je přítomno jak státní, tak náboženské právo. Přestože název DZ odkazuje na kolizní normy, doktorand zcela správně poukazuje na skutečnost, že se jedná o problematiku daleko širší než popis kolizních norem v klasickém chápání mezinárodního práva soukromého, ale také o řešení konfliktů v právu mezikomunitním a mezináboženském. Daná pravidla jsou představena v kontextu jejich historického vývoje a vlivů osmanského práva a následných modernizačních snah. Při zohlednění svých znalostí židovského práva, jemuž se kandidát, jak je v práci opakovaně výslovně uvedeno, dlouhodobě věnuje, je analyzována funkčnost systému založeného na personalitě práva, včetně zkoumání, jaké způsoby řešení konfliktu a v jakém právním systému (myšleny právní systémy jednotlivých komunit) budou použity. Doktorand si klade otázku, zda mají mezináboženské kolizní normy vliv a přesah do kolizních norem mezinárodního práva soukromého.

Jde o téma navýsost zajímavé. V tomto kontextu oponent považuje za nezbytné poukázat na do značné míry unikátnost tohoto tématu. Doktorand si pro svou práci nezvolil téma, které by bylo možné považovat za notoricky známé a v odborné veřejnosti diskutované, ve smyslu reakce na aktuální trendy. Naopak se jedná o materii, která není v tuzemské literatuře téměř pojednána. Odráží se zde silný osobní zájem doktoranda, který je nezbytné považovat za pozitivum celé DP. V tomto směru se nejedná o práci, kterou by doktorand psal z povinnosti, což není v českém prostředí zcela samozřejmé. Přestože nelze říci, že by se jednalo o téma, které by našlo zásadní využití v praxi, nelze říci, že by se jednalo o téma, které by nebylo aktuální a nemělo svůj význam. V době, kdy se lze se závazkovými vztahy s mezinárodním prvkem setkat prakticky neustále, a to i ve vztahu ke státům, u nichž to nebylo dříve obvyklé, je za aktuální a využitelnou také z praktického hlediska.

Oponent podotýká, že dle jeho (osobního a subjektivního) názoru je minimálně část výhrad, jež k práci vznáší, způsobena šířkou pojednání tématu. Jak již bylo uvedeno, doktorand se nesoustředí výhradně na popis kolizních norem, ale začíná svou práci vývojem a charakteristikou práva státu Izrael a postavením mezinárodního práva v rámci jeho systému. Teprve poté přechází k vymezení předmětné materie z pohledu práva židovského, jakožto

právního systému, na který je v práci kladem důraz. Následně je pojednána problematika mezinárodního práva soukromého z obecného hlediska, včetně popisu úpravy a aplikace jeho hlavních institutů od *dépeçage* po volbu práva, *renvoi*, výhradu veřejného pořádku a další. Teprve následně se autor dostává k pomyslné *kmenové* části práce, kterou je řešení kolizních situací ve vztahu k otázkám týkajícím se osobního postavení (statusu) osob, a to jak fyzických, tak právnických a představení úpravy práva rodinného a hraničních určovateli s tím spojených.

Oponent kladně hodnotí, že doktorand si je vědom a snaží se zohlednit maximum konotací, které dané téma má. Tento klad se ale současně stává určitým záporem práce. Vysloví-li oponent tento závěr, musí ale objektivně současně konstatovat, že samotné vymezení tématu, tak jak bylo výše popsáno, je nesmírně široké. Zatímco za jiných okolností by byla tato skutečnost ze strany oponenta předmětem kritiky, zvláště pokud jde o rozsah popisných částí, jdoucích na úkor hloubky tématu, v tomto konkrétním případě musí oponent od takového negativního hodnocení upustit.

S ohledem na široký záběr práce a rozsah dílčích otázek, s nimiž se doktorand vyrovnává, práce v některých částech nevyužívá celý potenciál, který dané téma nepochybně nabízí. Na první pohled se tak některé části práce v podobě, v jaké byly zpracovány, mohou jevit jako nadbytečné a přinášející primárně základní informace a nikoli zásadní posunutí paradigmatu. Z tohoto pohledu je nutné položit si otázku, zda mohla být struktura celé práce věnována větší míra pozornosti, tak aby byly v plné míře využity možnosti, které jak zvolené téma, tak formát disertační práce (jakožto vědeckého díla) nabízí. Je zřejmé, že mnohé (ne-li všechny) z pojednávaných dílčích témat, tak jak byly výše uvedeny, by zasloužily samostatné vědecké zkoumání. Toto by nepochybně doktorandovi umožnilo vyprofilovat podstatně lépe některé konkrétní závěry.

Hodnocení struktury celé práce je ale nezbytné provádět v kontextu zvoleného tématu. Není pochyb o tom, že v případě každé odborné práce je nutné vycházet z toho, jakému okruhu čtenářů je určena a zrovna v případě disertační práce lze vycházet z toho, že není primárně určena k podání základních informací o tématu.

Přestože v zahraničí jde o materii diskutovanou intenzivněji, zcela jistě nelze v České republice očekávat dostatečnou erudici čtenářů, v jejímž důsledku by bylo možné upustit od popisných částí a věnovat se přímo doktrinní analýze konkrétních problémů. Jsou to totiž právě specifika právního systému státu Izrael, které jsou determinantem celé práce. V tomto kontextu je představení těchto specifík a zakotvení institutů mezinárodního práva soukromého považovat za nezbytný předpoklad toho, aby mohl doktorand vyslovit konkrétní závěry, resp. aby tyto byly pro čtenáře dostatečně srozumitelné. Uvedené široké pojetí DP je proto dle oponenta něco, co není možné v této věci *a priori* považovat za chybu, zvláště při zohlednění omezeného zpracování daného tématu v České republice. Za těchto okolností a při zohlednění stavu tuzemské diskuse ve vztahu k dané problematice je oponent přesvědčen, že svou nepopíratelnou hodnotu má i práce poskytující jakýsi teoretický základ celého tématu a představení rozdílných doktrinních přístupů a rozhodovací praxe týkající se dané problematiky.

Tento požadavek předložená práce jednoznačně splňuje. Doktorand plně zohledňuje, že se jedná o téma, která má svou rovinu čistě (teoreticky) právní i soukromoprávní, ale i rovinu veřejnoprávní, a to zvláště pokud jde o návaznost na veřejný pořádek. Tak, jak je práce koncipována, představuje kvalitní úvod do problematiky, avšak bez toho, aniž by to bylo v konkrétním případě na úkor vlastních vědeckých závěrů a hlubšího pohledu na probíranou problematiku.

III. Obsahové hodnocení DP

III.1. Obsahové členění

Pomineme-li výše uvedené výhrady, které oponent vznesl ke koncepci předložené práce, je nutné konstatovat, že DP je na první pohled logicky členěna a doktorand tento obsahový rámec striktně dodržuje. Jednotlivé kapitoly tvoří samy o sobě uzavřené celky s dílčími závěry. To neznamená, že by nebylo možné mít k obsahovému členění práce připomínky. Oponent si například klade otázku, zda exkurzy do mezinárodního práva veřejného, které se v práci objevují, zbytečně nerozšiřují zadání a nelze je považovat do určité míry za přesahující téma DP. Oproti tomu lze diskutovat, zda a do jaké míry bylo v kontextu základního tématu a výše popsaných determinant celé DP vhodné omezení (pokud jde o oblasti právní úpravy) na osobní status a rodinné právo a zda by své místo nenašlo představení kolizních norem i dalších právních oblastí.

Bez ohledu na výše uvedenou kritiku považuje oponent za nezbytné podotknout, že co se týče výčtu konkrétních témat, jež jsou v DP podrobně rozebírána, měl by být jejich výběr ponechán plně v rukou autora práce / doktoranda. Je totiž logické, že s ohledem na široké vymezení tématu může každý ze čtenářů a / nebo hodnotitelů DP při zohlednění svých vlastních zájmů a preferencí činit výtky či připomínky ve smyslu proč se doktorand věnoval právě těmto, a nikoliv jiným aspektům pojednávané problematiky. Výběr doktoranda proto nelze sám o sobě hodnotit v kategoriích „správné“ či „chybné“, ale výhradně jako rozhodnutí učiněné v rámci autorské licence, z něhož lze maximálně usuzovat na oblast zájmu doktoranda. Jakákoliv kritika, kterou oponent vůči obsahu předložené práce vznáší tak není a nesmí být chápána jako kritika konkrétních témat, jimž se doktorand v rámci zadání práce rozhodl věnovat, ale výhradně jako zamyšlení nad jiným v úvahu připadajícím koncepčním pojetím DP, případně jako odkaz na další aspekty, které jsou se zvoleným tématem spojeny a jimž by bylo možno se věnovat.

III.2. K některým dílčím otázkám v rámci obsahového hodnocení

Než se oponent stručně vyjádří k jednotlivým obsahovým bodům DP, považuje za nezbytné konstatovat a v této souvislosti zdůraznit, že si je vědom toho, že pro výsledek hodnocení v rámci této oponentury musí být a je zásadně irelevantní, zda oponent co do věcných závěrů s doktorandem souhlasí či nikoliv, s výjimkou případného zjištění věcných chyb nebo naopak závěru, že takové chyby v DP odhaleny nebyly. Důležitá je pouze forma prezentace výsledků

(závěrů, názorů apod.) doktoranda a způsob, jak k nim dospěl a jak je v DP podává a případně je schopen je obhájit. Z pohledu hodnocení DP v rámci této oponentury je tak v zásadě důležité jen to, zda byly v práci zjištěny věcné chyby zásadního rozsahu a současně zda doktorand v práci předvedl svou schopnost jasně prezentovat své závěry a tyto argumentačně podložit. Stejně tak se oponent v rámci tohoto posudku snaží rozlišovat mezi faktickými chybami a problémy stylistického / formulačního rázu, u nich si je oponent plně vědom, že se jim u prací tohoto typu nelze zcela vyhnout.

- **Strana 1**, odstavec 1: doktorand zde označuje mezinárodní právo soukromé za právo kolizní. Přestože toto vymezení nelze považovat za chybné, má jej oponent za poněkud zjednodušující, když je zde obsažena jen jedna část předmětu mezinárodního práva soukromého, kam ale patří i další oblasti, typicky, jurisdikční, uznávání a výkon cizích rozhodnutí, právní pomoc a řada dalších oblastí. S ohledem na vymezení práce je důvod, proč doktorand přistoupil k této zjednodušené definici zřejmý a má své opodstatnění. V takovém případě by mělo být ovšem výslovně uvedeno, že se jedná o definici zužující činěnou pro účely DP.
- **Strana 29**, odstavec 3: konstatuje se, že Izrael je státem založeným na dvou charakteristikách, kterými je demokratičnost a židovství. Odkazuje se na jejich vzájemnou interakci a kontradikci, jinými slovy, jako by tyto dvě charakteristiky byly v rozporu. Není přitom dále specifikováno, v čem by měl takový rozpor spočívat. Oponent navrhuje, aby se doktorand k této otázce vyjádřil s tím, zda a do jaké míry dochází například k omezení obecných kolizních pravidel.
- **Strana 39**, odstavec 2: doktorand zde rozebírá úpravu čl. 46 Palestinského nařízení, jež omezuje aplikaci cizího práva na případy, *kdy to okolnosti v Palestině (Izraeli) a jejich obyvatelé umožní*. Daná úprava je však odůvodňována interpretací ratifikovaných mezinárodních smluv při jejich transformaci do vnitrostátního práva a jejich následné aplikaci prostřednictvím vnitrostátního předpisu. Necht' se doktorand k této otázce blíže vyjádří, když mezinárodní právo soukromé obecně klade rozdíl mezi výkladem cizího práva a nemožností cizí právo aplikovat. Doktorand navíc blíže nevysvětluje, na základě jaké skutečnosti by mělo být na ratifikované mezinárodní smlouvy pohlíženo jako na cizí právo.
- Výše uvedené vede oponenta k obecné poznámce, kdy dle jeho názoru práce důsledně nerozlišuje mezi mezinárodním právem veřejným a režimem dotýkajícím se výkladu a aplikace mezinárodních smluv a mezinárodním právem soukromým s jeho kolizní úpravou řešící konflikty mezi konkurujícími si právními řády. Z textu lze dovodit, že doktorand si je tohoto rozdílu velmi dobře vědom a dle oponenta se jedná primárně o formulační nedůslednost.
- **Strana 43**, druhý odstavec: na tomto místě se konstatuje, že mezinárodní práva nejsou automaticky součástí práva vnitrostátního a nemají tak ani přímou použitelnost a závaznost. I v tomto případě, necht' doktorand toto své tvrzení při obhajobě DP vysvětlí, když dle oponenta se jedná spíše o další z formulačních nepřesností. Hovoří zde doktorand o mezinárodních smlouvách jako takových nebo o jednotlivých právech z nich vyplývajících? Tvrzení, podle něhož by mezinárodní závazky státu nebyly závazné, popírá základní zásady mezinárodního práva a ostatně jen o něco dále (na str. 47 poslední

odstavec a poznámka pod čarou 203) se odkazuje na rozhodnutí potvrzující závaznost mezinárodních smluv pro Izrael.

- **Strana 72**, poslední odstavec: oponent povzuje tvrzení doktoranda, podle něhož volnost [myšleno autonomie] stran na volbu práva obecně neplatí, za nedoložené a z tohoto důvodu za vysoce problematické. Tento názor je opřen o skutečnost, podle které se autonomie stran uplatní v případě smluvních závazků a omezeně pokud jde o manželské majetkové právo, zatímco obecně jsou hraniční ukazatele stanoveny zákonem. To ovšem není nic zvláštního, ba naopak se jedná o typickou úpravu mezinárodního práva soukromého. Nad rámec závazkových vztahů jsou při stanovení kolizních pravidel zohledňovány určité principy hodné ochrany (tedy typicky již nejde o přímou kolizní metodu zohledňující nejbližší spojení). Jak ale sám doktorand uvádí, i zde je za určitých okolností zohlednění autonomie stran možné viz deliktní právo a možnost sjednat po vzniku škody rozhodné právo). Autonomii stran nelze v tomto směru chápat jako absenci kolizních norem. Ostatně autonomie stran může spočívat i v tom, že tyto na možnost sjednání rozhodného práva záměrně rezignují. Systém popisovaný doktorandem tak naopak představuje typický systém zohledňující autonomii stran.
- **Strana 104**, poslední odstavec – doktorand uvádí, že způsobilost cizí právnické osoby vstupovat do obchodních vztahů je determinována dvojím způsobem. Jedna se zohledňuje inkorporační princip, na jehož základě je vymezen status právnické osoby a obecně její právní způsobilost. U konkrétního závazkového vztahu poté vstupuje do hry *lex contractus*, jež může vyžadovat pro určitá jednání specifickou způsobilost / kvalifikaci. S touto obecnou definicí se lze ztotožnit. Dle oponenta je ale již sporný závěr o tom, že se zde jedná o specifickou úpravu vztahující se k cizím právnickým osobám. V případě, kdy právo rozhodné pro závazkový vztah určuje pro vznik smlouvy specifické podmínky, resp. klade na její účastníky zvláštní požadavky, děje se tak obecně ve vztahu ke všem subjektům a nikoli výhradně k cizím osobám.

Byť se vesměs jedná pouze o drobné víceméně formální nedostatky (a bylo by možné nalézt i další příklady), i tyto je v rámci hodnocení nutno zohlednit.

IV. Formální zpracování DP

IV.1. Způsob zpracování a přehlednost

DP je přehledně členěna (ve smyslu dodržení struktury, kterou si doktorand vytkl) a toto členění odpovídá cílům práce, tak, jak tyto byly doktorandem definovány a formálně vyhovuje obecným požadavkům kladeným na DP. Pokud by měl oponent vyslovit připomínky ke struktuře práce, musí opakovaně upozornit, že byla značná pozornost věnována obecným otázkám spojeným s představením systému práva Izrael a doktrinálním vymezením některých základních institutů mezinárodního práva soukromého jeho rámci. Jak ale bylo uvedeno, toto vymezení má své opodstatnění a stále zůstává zohledněno, že primární účel jakékoliv DP je vědecký a nikoliv edukativní. V tomto směru určitá popisnost práce ani zdaleka nedosahuje na hranici míry, která je u vědecké práce tohoto typu přijatelná. Předložená DP tedy ob stojí i při vědomí a z pohledu skutečnosti, že na ni jsou kladeny určité

požadavky, tj. takováto práce by měla být nikoli přehledem obecně známých skutečností, ale měla by naopak představovat výsledky vědecké činnosti doktoranda za celou dobu studia. Oponent navíc zohledňuje, že *určitému* stupni popisnosti se v žádné práci nelze zcela vyhnout, když je nezbytné čtenáře s pojednávanou problematikou stručně seznámit a pokud popisné části nepřesahují tento rámec, nelze jejich zařazení *a priori* považovat za chybu, která by snižovala hodnotu práce. Výhrady oponenta ke struktuře práce je tedy nutné hodnotit výhradně v tomto kontextu, když navíc ve vztahu ke zvolenému tématu je určitý úvod do tématu naopak nezbytným předpokladem.

Zcela jistě by práci slušel poněkud širší záběr, pokud jde o konkrétní právní oblasti, u nichž dochází k představení konkrétních kolizních řešení. Jakmile je takový názor vysloven, musí si oponent nezbytně klást otázku, nakolik je takový požadavek realistický a nakolik by již došlo k nadměrnému a nepřijatelnému rozmělnění práce a k jejímu přerodu do čisté popisnosti. Přestože by si oponent osobně přál začlenění kolizních norem i jiných oblastí práva, je si vědom, že se jedná toliko o jeho preferenci, která by již pravděpodobně nabourávala koncepci a strukturu práce.

IV.2. Dílčí formální nedostatky

Doktorand se v práci nevyhnul určitým formálním pochybením, která sice nelze hodnotit jako zásadní, přesto je však nelze zcela přehlédnout. V obecné rovině oponent zejména poukazuje na nikoli nevýznamný nedostatek práce. Práce velmi dobře a podrobně cituje. Doktorand dle názoru oponenta používá citací až nadbytek, a to na úkor vlastních názorů. Oponent si je vědom, že českému prostředí je určitá rezervovanost, pokud jde o prezentaci vlastních názorů, vlastní, a autoři se často spokojují s odkazy na existující názory. Oponent je dlouhodobým kritikem této praxe. Tím oponent samozřejmě nemíní, že by studenti při přípravě kvalifikačních prací neměli a nemohli vycházet z existujících doktrinálních výkladů a neočekává, že by kandidáti *objevovali objevené* a / nebo se za každou cenu snažili přijít s *originálními* názory. Naopak, oponent si je plně vědom rizika, které s sebou tato snaha často nese, kdy jsou ze strany doktorandů vyslovovány vlastní názory výhradně z důvodu, aby byly v práci obsaženy, bez ohledu na to, zda a jak jsou takové názory podloženy. V daném případě ale mnohdy chybí i základní hodnocení a není zřejmé, zda se doktorand s citovanými názory ztotožňuje nebo zda a z jakého důvodu je vnímá kriticky.

- **Seznam zkratk:** seznam v práci zcela absentuje s tím, že odpovídající definice jsou uváděny přímo v textu nebo v poznámkách pod čarou. Jednotný seznam zkratk by dle názoru oponenta významně přispěl přehlednosti DP. Jedná se přitom o naprosto standardní součást kvalifikačních prací usnadňujících práci s textem.
- Ačkoliv zejména v oblasti terminologické lze vést celou řadu polemik právě v tuzemském poněkud *nevyrovnaném* lingvisticky nesjednoceném prostředí a oponent si je zcela vědom toho, že zejména při snaze o překlad cizích termínů se česká odborná literatura vyznačuje značnými nepřesnostmi, v jejichž důsledku dochází až k posunu některých termínů, je oponent současně přesvědčen, že doktorand mohl přistoupit právě k otázce terminologické

s určitou větší citlivostí, když není pochyb o tom, že doktorand je totiž zcela zřejmě nadán dostatečným jazykovým vybavením, které ve spojení s její právní kvalifikací a bezmála ukončenou vědeckou přípravou (vědeckým vzděláváním) vyvolává oprávněné očekávání, že ona jistá *citlivost* k problematice terminologické by mu mohla a měla být vlastní. Oponent bral při posuzování DP v úvahu, že české odborné literatuře opravdu do značné míry schází v tomto směru standardy a každý z autorů je tak odkázán sám na sebe. Z tohoto hlediska tak není pravděpodobně na místě považovat styl zvolený doktorandem, kdy jsou cizí termíny bez vysvětlení ponechávány v originálním znění, za rušivý. Jako příklady lze uvést druhý odstavec na str. 42 (cit.: I přesto, že v Izraeli platí zásada *stare decisis* a rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou závazná pro všechny nižší soudy [...]) nebo strana 45 – čtvrtý odstavec (cit.: Zásada proporcionality je považována za integrální součást *rule of law* a demokratického právního řádu.).

- V návaznosti na výše uvedené lze analogicky aplikovat i ve vztahu k odkazům na cizí právní předpisy a rozhodnutí. Zejména pokud jde o rozhodnutí vydaná v systému *common law*, používá doktorand bez bližšího vysvětlení jejich originální označení. V tomto směru by oponent očekával poněkud větší citlivost. Čtenář neseznámený s obvyklým způsobem jejich označování, bude mít problémy identifikovat pramen, kde se může s předmětným rozhodnutím seznámit, jestliže jediná infor
- mace, které se mu od doktoranda dostane, je neznámý odkaz. Je možné sice tvrdit, že v dnešní době ovládané internetem je vyhledání předmětného rozhodnutí otázkou okamžiků. Takového pragmatického výkladu je ovšem třeba se v případě vědecké práce vystříhat, a to právě u prací typu DP, která by mimo jiné měla svým způsobem sloužit i k výchově disciplíny a způsobu vyjadřování autora k tomu, aby byla zachována doktrinální pravidla jednoty pro tento typ a druh vědeckých prací i do budoucna.
- **Str. 139**, poslední odstavec: je odkazuje se toliko na „*případ, který je v práci popsán*“. Takováto identifikace neposkytne čtenáři žádné vodítko, na které z citovaných rozhodnutí autor naráží. V kvalifikační práci tohoto by ale nemělo docházet k tomu, že je čtenář povinen podrobně zkoumat kontext a složitě domýšlet význam toho, co se autor snažil sdělit.

IV.3. Literatura a prameny, poznámkový aparát

Doktorand pracuje s dostatečným a kvalitním penzem literatury, což lze jistě hodnotit pozitivně. Určitou připomínku učinit v tom smyslu, že se doktorand omezuje na konstatování závěrů obsažených v citovaných pramenech, bez jejich hlubší, příp. kritické analýzy. Stejně tak se doktorand ne zcela dostatečně snaží k citovanému názoru vyjádřit a uvádět opačný názor v literatuře zastávaný a u řady problémů v dané souvislosti notoricky známý. Oponent musí taktéž vyjádřit jisté politování nad tím, že doktorand přes značné penzum použité literatury opomněl čerpat z širšího spektra literatury, a to jak domácí, tak i zahraniční, neboť mnoho zásadních pramenů významných autorů bylo opomenuto. Velmi důležitá je však práce s prameny, kterou lze označit za dobrou a odpovídající požadavkům kladeným na DP. Tento z formálního hlediska velmi pozitivní prvek má pak zcela jistě svůj obraz i v obsahu práce samotné. Zdroje jsou průběžně citovány a citace jsou prováděny většinou v souladu s odpovídajícími požadavky. Oponent, který má některé prameny, z nichž doktorand

vycházel, k dispozici, prováděl namátkově kontrolu citací s tím, že ve všech takto kontrolovaných případech se jednalo přesné citace.

Pokud jde o práci s judikaturou, tuto nemůže oponent hodnotit jinak než jako vysoce nadstandardní. Již jen rozsah použité judikatury jednoznačně ukazuje na úsilí a péči, kterou doktorand přípravě práce a rešerši materiálů věnoval. Jedná se navíc o rozhodnutí, která nejsou běžně dostupná, a jejichž prezentace představuje jednoznačné pozitivum práce. Je přitom zřejmé, že doktorand se snaží o vymezení doktrín použitelných při řešení kolizních situací práce na základě seznámení čtenářů s jejich aplikací prostřednictvím rozhodovací praxe. V tomto případě lze uzavřít, že doktorandovi nesloužila jen k potvrzení teoretických závěrů, k nimž doktorand dospěl na základě analýzy normativních pramenů a dostupných doktrín. Tento přístup přitom poskytuje doktorandovi zcela jistě podstatně větší prostor a volnost a judikaturu tak lze chápat skutečně jako pramen, který lze (velmi zjednodušeně řečeno) *sbírat a hodnotit* jako celek. Z práce je přitom zřejmé, že právě toto byl záměr doktorandka. Oponent musí konstatovat, že tuto představu se podařilo poměrně zdařile realizovat. Tam, kde je judikatura citována, jedná se vesměs o širší představení komentovaných rozhodnutí v jejich kontextu a doktorand se snaží (byť zdaleka ne v každém jednotlivém případě) o jejich hodnocení. Stejně tak je zde patrná snaha vyvozovat z nich případné doktrinní závěry, byť oponent musí konstatovat, že v tomto směru se doktorandovi nabízel ještě větší prostor. Doktorand se mohl například více zabývat posunem rozhodovací praxe v čase. Současně je ale nezbytné zohlednit, že se jedná o materii, kde jsou rozhodnutí do značné míry individualizovaná a závislá na konkrétních okolnostech.

Pokud by snad měl oponent vznést připomínky ohledně práce s judikaturou, jednalo by se o bod, který oponent paradoxně označuje současně za její klad, tj. zaměření se izraelská rozhodnutí. Tož je z pohledu tématu práce jistě správné. Jestliže se ale doktorand dobrovolně rozhodl zabývat se jednotlivými základními instituty mezinárodního práva soukromého, přímo se nabízí učinit tak na pozadí srovnání jejich aplikace v Izraeli a v jiných státech dle výběru doktoranda. Jedná se přitom o judikaturu, kterou je nutné považovat za dostupnou a nejedná se tedy o požadavek, který by na doktoranda kladl dodatečné nepřiměřené nároky. Na druhou stranu je i tuto připomínku nutné chápat v kontextu limitů DP, kdy by se jednalo o její další rozšíření a je sporné, zda by bylo možné takový přístup považovat nejen za vhodný, ale i za realistický, když oponent na druhou stranu kritizuje příliš široký záběr práce. Právě uvedené je tedy nezbytné brát opět spíše jako námět pro diskuzi v rámci obhajoby a pohled na jinou možnou strukturu práce.

IV.4. Další méně významné výhrady k formálnímu zpracování

Závěrem nelze ovšem nezmínit některé nedostatky, které jsou spíše přehlédnutím. Možná však je nutno zmínit, že takových přehlédnutí je **více než několik**, což je jistě škoda, když i formální úprava je jedním z kritérií, podle nichž musí být vědecké práce hodnoceny a tato přehlédnutí doktoranda bez ohledu na její snižují hodnocení DP.

Jen jako některé z mnoha příkladů pro prezentaci toho, o jaké chyby se jedná, oponent uvádí:

- **Strana 14**, poslední slovo „lez“, má být „lze“.
- **Strana 42**, čtvrtý odstavec „ochraně“, má být „ochrany“.
- **Strana 85**, odst. 3, zřejmě chybný tvar ve formulaci „že však uvedlo“.
- **Strana 93**, poznámka pod čarou č. 397, Doktorand by si zde měl vybrat, jakým způsobem bude švýcarský zákon o mezinárodním právu soukromém označovat. Samozřejmě není nezbytný překlad to českého jazyka, kombinace jazyka německého a anglického, tak jak byla doktorandem užitá, není zcela jistě vhodná.
- **Strana 139**, odst. 2, čtvrtý odstavec, slovo „sto“, má být „to“. [...]

V práci se poté v poznámkách pod čarou objevuje chybějící mezera mezi odkazem na stranu a jejím vyjádřením. Obecně se odkaz na poznámky pod čarou umísťuje za čárkou či tečkou končící větu, nikoli před nimi. Na str. 90 se v poznámkách pod čarou objevují mezery (totéž např. strana 76). V poznámce pod čarou na str. 73 je místo „Čl.“ uvedeno „čl.čl.“ Bylo by možné uvést i nikoli zanedbatelné množství dalších písařských chyb.

Oponent tedy nemůže v žádném případě hodnotit formální stránku *DP* jako bezvadnou a bezchybnou. Současně je ale nutné učinit závěr o tom, že počet zjištěných nedostatků nepřesahuje obvyklý průměr, ba pohybuje se spíše pod ním. Tím přirozeně nelze konstatovat, že bychom se s tímto trendem měli smířit. Kvalita disertačních prací i v tomto ohledu se podle oponenta výrazně snižuje. Není však důvodu u tohoto doktoranda činit výjimku z něčeho, co je v zásadě jinak běžně tolerováno. Má-li být zjednána náprava, musí být činěna systémově a nikoli ve vztahu ke *konkrétním jedincům* tzv. *exemplárním* způsobem. Zjištěné výhrady tak dle názoru oponenta zdaleka neumožňují závěr o tom, že by z formálního hlediska byla práce nevyhovující. Přípomínky učiněné v tomto směru k formálnímu zpracování práce by měly doktorandovi sloužit spíše jako jakési vodítko pro jeho další vědeckou práci, při níž se běžně vyžaduje dodržování určitých standardů, když s tímto požadavkem bude doktorand nepochybně v budoucnosti ještě mnohokrát konfrontován. Oponent v této souvislosti konstatuje, že dle jeho názoru se v případě naprosté většiny z vytčených nedostatků jedná spíše o přehlédnutí / písařské chyby. Takových přehlédnutí je více než *několik*, přičemž valnou většinu z nich je možné přičíst nedostatečné pozornosti a nedůslednosti při finalizaci formální stránky práce. Z tohoto hlediska měl doktorand nepochybně provést ještě další korektury. Oponent považuje tuto skutečnost o to více za nešťastnou, když jsou to právě takovéto formální lupy, které často degradují jinak po věcné / odborné stránce velmi dobrou práci. Doktorand navíc musí počítat s tím, že i na základě těchto skutečností si třetí osoby dělají úsudek o jeho přístupu k vědecké práci a zbytečně tak může docházet k poškození jeho reputace. V tomto smyslu může oponent pouze doufat, že doktorand tyto připomínky přijme jako inspiraci pro svou další vědeckou a publikační činnost.

(KONEC STRANY 11./...)

V. Závěry

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu dizertační práce.

V.1. Hodnotící kritéria

Oponent se snažil v maximální míře zohlednit všechna kritéria, která jsou obvyklá pro posuzování prací vědeckého typu a pro posuzování prací, které jsou výsledkem kvalifikovaného vědeckého vzdělávání v České republice. Současně se oponent snažil striktně držet především kritérií, která stanoví obecně závazná právní úprava a v jejím rámci interní aplikovatelný normativní rámec použitelný pro tento typ studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Pokud jde o **hodnocení obsahové a formální stránky samotné práce** v rámci výše uvedeného normativního hodnotícího základu, musel oponent **přijmout nejprve odpovídající katalog hodnotících kritérií**. Ta jsou dle názoru oponenta následující, přičemž uvedené pořadí lze považovat též přibližně za pomyslné hodnotové kritérium v rámci **hodnotících hledisek, které oponent jednotlivým požadavkům přiřkládá a těmto také přiřadil**:

- Typ studia a absolvovaná průprava.
- Očekávané podání materie a výsledky, které musí být jednoznačně v souladu s typem studia a absolvovanou průpravou a v dostatečné míře osvědčovat a prokazovat, že doktorand prokazuje schopnost pracovat s odbornou materií vědeckým způsobem.
- Obsahové podchycení textu.
- Stanovení cílů v rámci zadaného tématu, tj. vymezení obsahového rámce v rámci stanoveného tématu.
- Formální vymezení osnovy a struktury práce.
- Navazující vymezení vědeckých, resp. odborných metod a jejich pochopení, aplikace a využití.
- Odborné zpracování tématu ve smyslu podání materie, její analytické zpracování za pomoci stanovené metodologie, vyjádření dílčích a celkových závěrů.
- Vzájemná interakce cílů a závěrů.

Určitým způsobem na každém stupni těchto hodnotících kritérií, jak jsou tato výše uvedena, je odrazem každého takového jednotlivého kritéria i jeho formální vyjádření v *DP*, tj. **forma (formální stránka) práce**.

Kromě toho lze za **doplňující kritéria** považovat takové hodnotící prvky, jako jsou například jazyková úroveň zpracování, členění textu, výstižnost volených výrazů mimo odbornou terminologii, která je dle názoru oponenta součástí obsahového hodnocení.

V.2. Způsob hodnocení podle jednotlivých kritérií

Oponent má možnost buď jednotlivé body hodnotit samostatně, nebo se pokusit o hodnocení komplexní, které bude způsobilé poskytnout společně odpověď na všechny uvedené body hodnotícího postupu. Oponent záměrně volí druhý z těchto způsobů, který se jen zdánlivě může jevit jako poněkud alibisticky méně konkrétní. Opak je však pravdou. Právo / právní věda je dle názoru oponenta typicky vědou, v níž je často nutno takový přístup zvolit proto, že hranice mezi jednotlivými hodnotícími kritérii je velmi tenká, latentní a bohužel mnohdy subjektivní. Ačkoliv rovněž právo a právní věda má své logické zákonitosti, exaktní možnost vyjádření hodnotících kritérií ve smyslu matematickém či jinak typicky přírodovědném, je téměř nemožná. Na druhou stranu si byl oponent plně vědom subjektivity každého takového hodnocení. V tomto směru může oponent pouze ubezpečit a prohlásit, že se snažil o maximálně objektivní podchycení svého pohledu na *DP* a nelze zřejmě poskytnout jinou záruku takového *pokusy o maximální objektivitu*.

V.3. Premisy hodnocení

Oponent především zdůrazňuje, že celou *DP* je nutno hodnotit z **hlediska následujících premis**:

- Jde o materii, která je u nás z vědeckého hlediska nedostatečně pojednána, resp. o materii kterou již lze označit za vysoce specifickou. Minimálně v českém prostředí lze hovořit o existenci doktrinálního a koncepčního základu z pohledu obecného mezinárodního práva soukromého a jeho institutů, i zde je však nutné poukázat na jisté nedostatečné obsahové vyjádření existujících teoretických koncepcí, jež chybí jak v teorii, tak zejména v soudní praxi. Výše uvedené přitom platí obecně ve vztahu k pojednávaným institutům, které jsou předmětem této práce (kolizní přístupy mezinárodního práva soukromého). Je nutné uvědomit si, že rozbor těchto institutů z pohledu právního systému státu Izrael, který sám o sobě vykazuje značná specifika, posouvá práci do zcela jiné roviny, kdy z pohledu české odborné veřejnosti se jedná téma fakticky nové. To ovšem neznamená, že by bylo možno jakkoliv požadavky kladené na práci tohoto typu minimalizovat. Na druhou stranu je nutno si uvědomit, že každá práce, jakéhokoli typu, zaměření a formy, bude vypadat co do obsahu i formy úplně jinak, bude-li se moci doktorand opřít o rozsáhlou domácí (lokální, tuzemskou...) teoretickou i praktickou oporu na straně jedné a naopak bude-li přidávat onen pomyslný otisk svého odborného názoru na bezmála nepopsaný první list nově otevírané knihy, jako je tomu v tomto případě. V tuzemsku není neznámé téma mezinárodního práva soukromého z obecného hlediska. Jediný způsob, jak mohl doktorand této tuzemské základny (byť zdaleka ne dostatečně) využít, by bylo pojednání práce jako komparativní, což by ale zase zmenšilo prostor pro stěžejní záměr práce, kterým je představení izraelské úpravy. Doktoranda tak lze považovat za svým způsobem právního průkopníka rozšiřujícího obzory právním teoretikům i praktikům k bádání či aplikaci právních schémat, jež mají své kořeny v – pro mnohé stále cizím – mezinárodním prostředí, přičemž poskytuje pro tuzemské právníky široké pole a vymezuje aspekty dané problematiky k úvahám a odborným diskusím, které mohou v ideálním případě vést k jiným (novým) úhlům nazírání na tuto dynamickou oblast práva mezinárodního práva soukromého. Pominout nelze ani praktický význam, když práce

nepochybně představuje unikátní pomůcku pro každého praktikujícího právníka, který bude nucen vypořádat se s mezinárodním prvkem ve vztahu k Izraeli.

- Téma je možno považovat za přínosné pro praxi. Jde o téma zpracovávané v rámci mezinárodního práva soukromého, přesto je však ovlivněno průřezově a mezioborově. Zpracování je postaveno primárně na zkoumání standardů a principů aplikovaných v specifickém smíšeném právním systému, kde je nezbytné vyrovnat se nejen s komparatistickým zohledněním principů a úpravy platných v různých státech a jejich proměně v průběhu času, ale současně je nutné zohlednit i konflikty vznikající ze smíšeného systému izraelského práva. Samo téma se prolíná jak sférou soukromoprávní, tak i sférou veřejnoprávní (například v návaznosti na veřejný pořádek vychází a navazuje na zájmy státu a dané společenské uspořádání) čímž abstraktně pokrývá veškeré možné kombinace, jež moderní globalizované právo skýtá. Jde tedy o průnik veřejnoprávních i soukromoprávních aspektů, z pohledu metodologického jde o průnik problematiky definice obsahu, autonomního výkladu, výkladu normativního i výkladu podle účelu. Z tohoto pohledu lze považovat danou problematiku nejen z hlediska metodologického ale i tématem zadání, jež je velmi komplikované a vzhledem ke své šíři těžce uchopitelné, za náročné, neboť nabízí nepřebornou plejádu otázek zahrnující mnoho aspektů práva, které pouze akcentují zmiňovanou náročnost a hloubku tématu.
- Současně jde o problematiku se značnými nejen teoretickými, ale zejména také praktickými dopady.
- Právě v důsledku nedostatečné tuzemské základny ve smyslu právně teoretických, hlavně ale právně praktických východisek se zadání jeví poměrně široce. Důraz je ale nutné položit na výraz jevit se, když jak bylo v rámci tohoto posudku opakovaně uvedeno, jestliže měla mít práce v praxi reálný přínos, nelze si ani jiný způsob zpracování představit. Právě tento praktický přínos pro právní praxi je z pohledu oponent pro praxi zásadní.

V.4. Význam výhrad učiněných v tomto posudku v kontextu hodnotících kritérií a premis

Oponent má řadu výhrad jak formálních a koncepčních, tak obsahových, z nichž některé se snažil jak konkrétně uvést, tak odůvodnit v rámci tohoto hodnocení. Rozsah a charakter těchto výhrad se proto může jevit jako zásadní a značný. Opak je však pravdou. Dle názoru oponenta není účelem posudku konstatovat kladná místa práce nebo jen tato. Naopak, má-li oponent hodnotit, musí konkrétně jmenovat to, s čím nesouhlasí a toto popsat. Klady práce může naopak oponent zohlednit pouze v rámci hodnocení, aniž by je musel výslovně vyzdvihovat. Oponent je toho názoru, že pokud by k práci nebylo výhrad, stačilo by teoreticky stručně konstatování v rozsahu jediné věty, že nebylo nalezeno nic, co by bylo možno komentovat. Takové konstatování by pak muselo zásadně implikovat závěr bezvýhradného kladného hodnocení. Rozsah připomínek k předmětné *DP* se tedy na první pohled může jevit poněkud extenzivně. Jak ale bylo řečeno, není možné jej takto vykládat. Oponent sice upozornil na některé zjevné chyby a zřejmě i zjevná přehlédnutí. Svým rozsah však nejde s ohledem na rozsah práce o nikterak zásadní objem. Oponent sám v několika případech v tuzemsku i v zahraničí asistoval v podobném postavení, kdy měl jeho posudek podstatně větší rozsah a výčet nedostatků, a přesto byla práce úspěšně obhájena, a jak samotným posudkem, tak

v návaznosti na obhajobu příslušnou hodnotící komisí, byl výsledek práce shledán jako vyhovující a v některých případech dokonce výtečný. Z pohledu všech výše specifikovaných hodnotících kritérií pak oponent nemůže učinit závěr negativní. Negativní závěr by totiž musel být vyvolán buď zásadními chybami doktrinálními, absencí odůvodnění, absencí logických návazností v rámci samotné *DP*, absencí závěrů nebo zjevnou vadou těchto závěrů, porušením základních pravidel práce s odborným materiálem a obdobně. Takové vady však práci vytknout nelze. Nejde zcela jistě o práci, kterou by bylo možno hodnotit tak, že ji i přes shledané nedostatky oponent přijímá bez výhrad. To by zase neodpovídalo formulovaným dílčím zjištěním. Práce však svým charakterem je prací vědeckého typu a podle názoru oponenta tak nároky na ni kladené splňuje. Přirozeně bude záviset na tom, jak doktorand práci obhájí a jak se postaví k rozpravě a diskusi ohledně práce samotné a zpracované materie, když lze očekávat zcela jistě vysoce odbornou, velmi zajímavou a náročnou rozpravu a diskusi nad *DP* i nad samotným tématem. Konečně jde skutečně o téma teoreticky i prakticky náročné, na druhou stranu jak pro teorii, tak pro praxi potřebné, zajímavé a významné. Průběh ani výsledky obhajoby nelze samozřejmě předvídat. Na druhou stranu představuje předložená *DP* dle názoru oponenta základ vědeckého typu, o který se lze opřít a který proto splňuje z objektivního hlediska současně základ a formální předpoklad pro úspěšnou obhajobu. O dané práci totiž lze vést odbornou diskusi. Práce odborné názory obsahuje, sice ne vždy zcela jednoznačně formulované nebo z doktrinálního a jiného teoretického pohledu dostatečně *ukončené*, avšak přesto vedoucí ke konkrétní formulaci takových názorů, o nichž lze vést odbornou rozpravu. Je-li možno takový závěr učinit, je možno též učinit závěr o tom, že práce splňuje předpoklady na ni kladené. Jak bylo v rámci tohoto hodnocení opakovaně zmíněno, podstatou oponentského posudku není a nemůže být polemika s věcnými závěry doktoranda a jakékoliv případné poznámky v tomto směru je nutné vnímat v kontextu nadnesení témat vhodných pro odbornou diskusi v rámci ústní obhajoby *DP*. Lze tak uzavřít, že i tam, kde oponent vyslovil něco, co by bylo možno označit nebo co dokonce bylo označeno za nesouhlas, nejedná se o chyby snižující zásadním způsobem charakter této práce. Až na drobné výjimky, které lze označit zcela zřejmě za přehlédnutí, jistě ne žádoucí, ale přesto v akceptovatelném rámci, však nelze práci odmítnout.

V.5. Srozumitelnost práce a vyjádření obsahu

Práce je svým obsahem srozumitelná. Není sice možno učinit závěr o tom, že se jedná v daném případě o práci zásadním způsobem *paradigma posunující*, jde však o práci, která má vědecký obsah. Některé skutečnosti sice v určitých místech pouze konstatuje, vždy však jde o konstatování a popis sledující určitý účel a směřující k závěru. Jde tedy o projev metodologie. Tento přístup navíc, jak bylo opakovaně zdůrazněno, vyplývá ze samotného zadání a rozšíření povědomí o dané materii v České republice, resp. v jejím odborném prostředí. Pokud by tedy oponent vyslovil závěr, že doktorand mohl a měl jít často více do hloubky problému, když přístupy k aplikaci jednotlivých kolizních institutů mezinárodního práva soukromého jsou na některých místech pouze konstatovány bez toho, aniž by v návaznosti na ně doktorand učinil konkrétní vlastní závěry, jednalo by se o popření zvoleného přístupu a struktury celé práce. Tato jistá povrchnost je ale spíše než výrazem odborné nedostatečnosti zapříčiněna zbytečnou šíří a charakterem daného tématu *DP* a nejedná se tedy ani o problém kvality. Jestliže by měl totiž doktorand skutečně do hloubky

představit a zabývat se každým jednotlivým aspektem kolizní úpravy izraelského práva, nebylo by zřejmě možné dodržet rozsahové vymezení *DP*. Dle oponenta tedy není možné přičítat tuto skutečnost k tíži doktoranda, zvláště za situace, kdy bez zachycení a vysvětlení základních principů a kontextu izraelského právního systému by práce pravděpodobně ztratila svůj praktický význam a stala by se v českém kontextu těžko uchopitelnou. Právě u individuálních témat tohoto druhu jsou přitom práce poskytující základní všeobecný přehled stejně cenné jako vysoce specializované práce zabývající se do hloubky jedním konkrétním institutem.

V.6. Zásadní význam zadání a jeho objektivní zvládnutelnost pro doktoranda

V.6.1. Konkrétnost zadání

Je nutno si opakovaně položit otázku, zda zadání nebylo příliš široké, nepřesné či nevyvážené. Na toto je možno dát dle názoru oponenta následující odpovědi:

- zadání bylo sice široké (zvláště při zohlednění toho, jakým způsobem jej doktorand uchopila), v daném případě se ale takovýto postup jeví jako zcela správný, ba dokonce jediný možný. Jedná se totiž o téma vysoce individualizované, které ani jiným způsobem nebylo možné pojednat.
- zadání nebylo dostatečně konkrétní,
- nepochybně je možné polemizovat o tom, jak by práce vypadala, pokud by doktorand zvolil pouze procentuální výseč z onoho pomyslného koláče, jež si nakonec ke zpracování vymezil. Dle oponenta však není na místě pouštět se zde do takovýchto hypotetických závěrů, když hodnotit je třeba práci v podobě, v jaké byla předložena a tudíž je možné konstatovat, že tak, jak si doktorand téma vymezil, jej zvládl zpracovat v dobré formě a obsahu. Současně je nutné konstatovat, že je zcela pochopitelné, proč se doktorand rozhodl pojmout téma takto široce, když i konkrétnější zadání by se za daných okolností pravděpodobně mohlo vzhledem k nedostatečnému odpovídajícímu tuzemskému vědeckému základu (který je mimo jiné patrný i z omezeného výběru tuzemské odborné literatury, z něhož by doktorand mohl vycházet) ukázat jako problematické a vedlo by ke vzniku jiných překážek, s nimiž by se doktorand musel vyrovnávat.

V.6.2. Vhodnost tématu pro zpracování ve formě *DP*

Dále je nutno si položit otázku, zda vůbec bylo vhodné takové téma zadávat a zda by se nejednalo o typické téma pro kolektivní vědecké zpracování v rámci kvalifikovaného vědeckého kolektivu, který by vytvořil koncepci v rámci oboru. Na takto položenou otázku je nutno odpovědět následujícím způsobem:

- Jedná se typicky o téma, které není s ohledem na svou specifickou a omezený dopad pro kolektivní vědecké zpracování vhodné.
- Výše uvedené ale nikterak neznamená, že by se jednalo o téma, jehož zadání by bylo možné považovat za chybu. Jedná se totiž typicky o téma vhodné pro individuální zpracování osobou, která k němu má vztah a zájem, přičemž předpoklady pro jeho zpracování jsou na straně doktoranda dány.

➤ Řešení tématu zadaného pro danou práci je z pohledu oponenta v České republice tedy vhodné, což ostatně oponent v tomto posudku několikrátě vyjádřil. V praxi se totiž jedná o téma, s nímž mohou být jednotliví členové odborné komunity konfrontováni a předložená práce jim může být jedinečnou pomůckou a návod pro praktický postup.

V.6.3. Objektivní způsobilost kandidáta ke zvládnutí tématu

Další otázkou, kterou je nutno si položit, je, zda doktorand byla schopna téma zvládnout. Existence subjektivních předpokladů na straně doktoranda je dle názoru oponenta dána. Oponentu je známa publikační činnost doktoranda, jakož i jeho pedagogické a vědecké působení, které podle názoru oponenta poskytuje předpoklad pro úspěšnost obhajoby DP. Nicméně toto konstatování činí oponent pouze na okraj, když jeho úkolem bylo oponentní hodnocení DP a splnění dalších podmínek musí být věcí odpovídající komise. Uvedené konstatování tak oponent činí spíše z toho pohledu, že mu znalost rozsáhlé vědecko-pedagogické činnosti doktoranda v oboru zřejmě umožnila lepší orientaci ve způsobu zpracování předložené DP.

V.7. Závěry ve vztahu k objektivním předpokladům

Podíváme-li se na všechna tato kritéria v jejich vzájemném souladu a posloupnostech, ani takto oponent nemůže i přes výhrady v tomto posudku uvedené učinit závěr o tom, že by práce obsahovala zásadní nedostatky, a to i přes zmíněné některé formální nedostatky, natož že by nemohla obstát. Hodnocení se tedy musí pohybovat na kladné úrovni pomyslné hodnotící škály.

V.8. Hodnocení dalších předpokladů kandidáta pro případnou další odbornou činnost

Oponent doktoranda zná, když tento působil v minulosti v advokátní kanceláři oponenta. Jde však momentálně o časový odstup již třinácti let. Od té doby měl oponent příležitost setkávat se s kandidátem pouze příležitostně a výlučně na odborných akcích vědeckého a pedagogického charakteru. Současně zná oponent doktoranda zejména z jeho profesních, ale i vědeckých a pedagogických aktivit. Oponent měl ovšem možnost sledovat různé publikační výstupy, ale i participaci na projektech vědeckého charakteru. Oponent má k dispozici též informace o vlastní publikační a jiné odborné činnosti doktoranda a může tak bez vlastních pochybností učinit závěr, že doktorand je způsobilý pro další vědeckou činnost a existuje i dostatečný předpoklad, že doktorand ve vědecké činnosti pokračovat bude.

Předložená práce současně dokladuje, že doktorand má na danou problematiku svůj názor a je schopen jej formulovat. Do budoucna by oponent uvítal, pokud by doktorand tyto své názory, která sice jsou z celé práce implicitně zřejmá, formuloval a prezentoval ještě více pregnantně. Oponent obecně považuje za jeden z nedostatků tuzemské odborné literatury jakýsi pro oponenta nepochopitelný ostych k prezentaci ostře vyhraněných názorů, kde pokud autor nalezne odvahu k jejich prezentaci, je toto většinou doplněno jejich následnou relativizací a pokud by mohl doktorandovi do budoucna něco doporučit, zcela jistě by to bylo zaměření se na vlastní závěry oproti popisu a hodnocení již existujících závěrů. V každém případě si

oponent dovolí poznámku, že by bylo nepochybně škoda, pokud by doktorand ve své práci nepokračoval, když z vyznění celé DP práce, jakož i z jeho další odborné činnosti, která j oponentovi známa, lze dovodit, že doktorand má k tématu nepochybně vztah a jedná se o problematiku pro něj zajímavou.

VI. Závěr posudku / celkové hodnocení práce:

Způsob zpracování dle názoru oponenta jak po obsahové tak po formální stránce splňuje veškeré nároky kladené na práci tohoto druhu a doktorand touto prací dle názoru oponenta prokázala to, co je od DP obecně očekáváno, resp. co má být takovou prací (prací takového druhu) prokázáno.

Disertační práce tak dle názoru oponenta splňuje požadavky na ni kladené a lze ji v tomto ohledu hodnotit pozitivně. V případě, že by měla být DP hodnocena v rámci standardní klasifikační stupnice, příkláněl by se oponent v tomto případě zřejmě k hodnocení *chvalitebně*, avšak zásadní klasifikační závěr nelze učinit bez konfrontace v rámci obhajoby, diskuse o práci a vědecké rozpravy nad DP. V každém případě však dle názoru oponenta DP v tomto případě poskytuje formální základ pro předpoklad úspěšné obhajoby. Oponent tedy současně doporučuje komisionální obhajobu ve smyslu příslušných pravidel, tj. ve smyslu příslušného aplikovatelných Pravidel pro organizaci studia na PF UK.

Oponent si tedy na základě výše uvedeného dovoluje učinit ve vztahu k předložené DP následující závěry:

Doktorand ve své disertační práci prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru, přičemž předložená práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v tomto oboru. Proto ji oponent doporučuje i přes výše uvedené připomínky k ústní obhajobě a zároveň doporučuje, aby po její úspěšné obhajobě byl jejímu autorovi / doktorandu udělen titul Ph.D.

VII. Prohlášení oponenta:

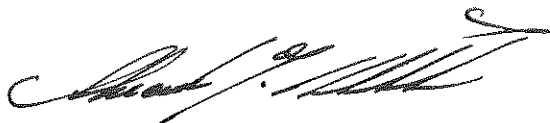
Oponent v souvislosti s podaným posudkem prohlašuje:

- Při hodnocení DP se seznámil podrobně s celým jejím obsahem.
- Namátkou byla prováděna kontrola pramenů citovaných doktorandem, jakož i jiných východisek, které bylo možno ověřit. V tomto směru nebylo shledáno nedostatků ve smyslu porušení zásad pro práci s prameny.
- Oponent doktoranda zná z jeho profesní a vědecké činnosti, jak bylo výše uvedeno. Oponent však není vůči doktorandovi v takovém vztahu, který by mohl ovlivňovat jeho nestrannost či nezávislost. Oponent zpracoval posudek při maximálním využití jemu dostupné odborné teoretické základny.
- Oponent před přijetím zadání k hodnocení DP zásadně zvážil své odborné zaměření v rámci oboru, pokud jde o téma DP, a při hodnocení všech nároků, které zejména

na osobu oponenta musí být zcela maximální, dospěl k závěru, že jde o problematiku, kterou se dlouhodobě zabývá, k níž disponuje rozsáhlou vlastní databází a v rámci které se průběžně seznamuje s existujícími odbornými názory. Ve vlastní databázi oponenta je k zadanému tématu v současné době, tj. v době, kdy je tento posudek podáván, evidováno nikoli zanedbatelné množství titulů, z toho v podstatně menší míře tuzemských, v zásadním rozsahu zahraničních, a stejně tak se oponent snaží sledovat a evidovat příslušné judikáty (jak tuzemské, tak zahraniční) vztahující se k předmětné problematice aplikace kolizních pravidel.

- Oponent se domnívá, že je seznámen v dostatečné šíři s tuzemskými i zahraničními názory v šíři umožňující mu zpracování dané materie hodnotit.
- To vedlo oponenta k závěru, že zadání ohledně posouzení *DP* přijal.
- Po dobu hodnocení *DP* nebyl oponent doktorandem kontaktován, ani nebyla vůči němu činěna jakákoliv doporučení ohledně postupu při hodnocení *DP*.
- Oponent proto prohlašuje, že toto hodnocení je nezávislé a že se při něm snažil o maximálně vyvážený a neutrální pohled na materii z hlediska obsahového, formy podání a formálního co do naplnění předpokladů a podmínek kladených na práci tohoto druhu.
- Toto stanovisko (tento posudek) je podáván ve zkráceném rozsahu tak, že dílčí závěry jsou doprovázeny obvykle jen příkladným výčtem pasáží obsažených v *DP*, které mají odpovídající závěry posudku podpořit. Oponent je však kdykoliv připraven na žádost příslušné komise, oborové rady či jiného grémia příslušného ve smyslu aplikovatelných Pravidel pro organizaci studia na PF UK poskytnout podrobnější vysvětlení či argumenty k dílčím závěrům obsaženým v tomto posudku.
- Oponent je rovněž připraven k prezentaci svých závěrů příslušné, pro obhajobu ustavené, komise a současně se aktivně zúčastnit obhajoby, rozpravy i diskuse ve vztahu k *DP* v rámci její ústní obhajoby. -----

(KONEC POSUDKU / NÁSLEDUJE VÝLUČNĚ PODPIS / POSUDEK VYHOTOVEN DNE UVEDENÉHO NA PRVNÍ STRANĚ / TENTO POSUDEK NEOBSAHUJE ŽÁDNÉ PŘÍLOHY / POSUDEK VYHOTOVEN V PĚTI ORIGINÁLNÍCH EXEMPLÁŘÍCH S ČÍSLOVÁNÍM POSTUPNÝM 01 AŽ 05 UVEDENÝM NA PRVNÍ STRANĚ)

(Prof. Dr. Alexander Bělohlávek)